Využití systémové enzymoterapie v ordinaci praktického lékaře

MUDr. Pavel Kostiuk, CSc.; Robert Jirásek, Edukafarm, Praha

Systémová enzymoterapie (SET) prodělala od doby, kdy byla před 20 lety zavedena v ČR, bouřlivý vývoj a v současné době se již stala běžně užívanou terapií jak u lékařské obce, tak v samoléčbě. Dokazují to mj. výsledky průzkumu mezi laickou i odbornou veřejností, se kterými seznamujeme v druhé části tohoto článku

Akceptaci systémového působení perorálně podávaných proteolytických enzymů bránily zpočátku pochybnosti o zachování jejich funkční aktivity při průchodu kyselým prostředím žaludku a zastaralá dogmata o nemožnosti vstřebávání neporušených molekul bílkovin střevní stěnou. Dnes však existují důkazy o tom, že vhodnou technologickou úpravou lékové formy (tablety s acidorezistentním, resp. enterosolventním obalem) a aplikací nalačno s dostatečným množstvím tekutiny je umožněna resorpce definovaného procenta ústy podaných proteáz ve formě funkčních makromolekul.

Po vstřebání přecházejí proteázy do lymfy a do krevního oběhu, kde se váží na přirozené antiproteázy (alfa1-antitrypsin a alfa2-makroglobulin). Při této vazbě jsou skryty antigenní determinanty proteolytických enzymů a přitom je částečně zachována enzymatická aktivita V ČR jsou registrované dva léčivé přípravky pro systémovou enzymoterapii: Wobenzym (pankreatin, bromelain, papain, trypsin, chymotrypsin, amyláza, lipáza, rutin) a Phlogenzym (bromelain, trypsin a rutin). Obecně je známé jejich protizánětlivé (lépe zánět optimalizující), protiotokové a analgetické působení. Tyto přípravky také pozitivně působí na reologické vlastnosti krve – mají fibrinolytický efekt, omezují agregaci trombocytů i erytrocytů, u kterých navíc zlepšují elasticitu. Velká pozornost je věnována jejich imunomodulačnímu účinku – byla zaznamenána modulace aktivity některých celulárních složek imunitního systému, ovlivnění exprese určitých adhezních molekul a možný vliv na proteázami aktivované receptory (PAR). Byl prokázán také vliv na omezení produkce a zvýšení degradace patogenních imunokomplexů a zásahy do cytokinové sítě ve smyslu stimulace produkce učitých cytokinů i naopak ve smyslu zvýšené degradace (TNF -alfa, TGF-beta).

Průzkum používání systémové enzymoterapie u laické veřejnosti

Od roku 2002 jsou každoročně prováděny pravidelné průzkumy, které mapují používání léku systémové enzymoterapie Wobenzymu u laické veřejnosti. V prvních letech se tím zabývala agentura AISA (později TNS AISA), následně byl stejný průzkum zadán společnosti GfK. Ze získaných údajů vyplývá, že s Wobenzymem má osobní zkušenost 7-8% dospělé populace ČR a spokojenost u pacientů s výsledky léčby se v různých letech pohybovala od 82% do 90%. Výsledky průzkumu z roku 2009 jsou uvedeny v **grafu č. 2.**

Průzkum zkušeností PL se systémovou enzymoterapií

Přes počáteční nedůvěru začátkem 90.tých let 20. století počet lékařů, kteří zařadili léčivé přípravky Wobenzym a Phlogenzym do svého terapeutického rejstříku,

Graf 1: ***Podíl praktických lékařů používajících Wobenzym v jednotlivých indikacích, průzkum společnosti IDS, 11/2009 (v procentech)***

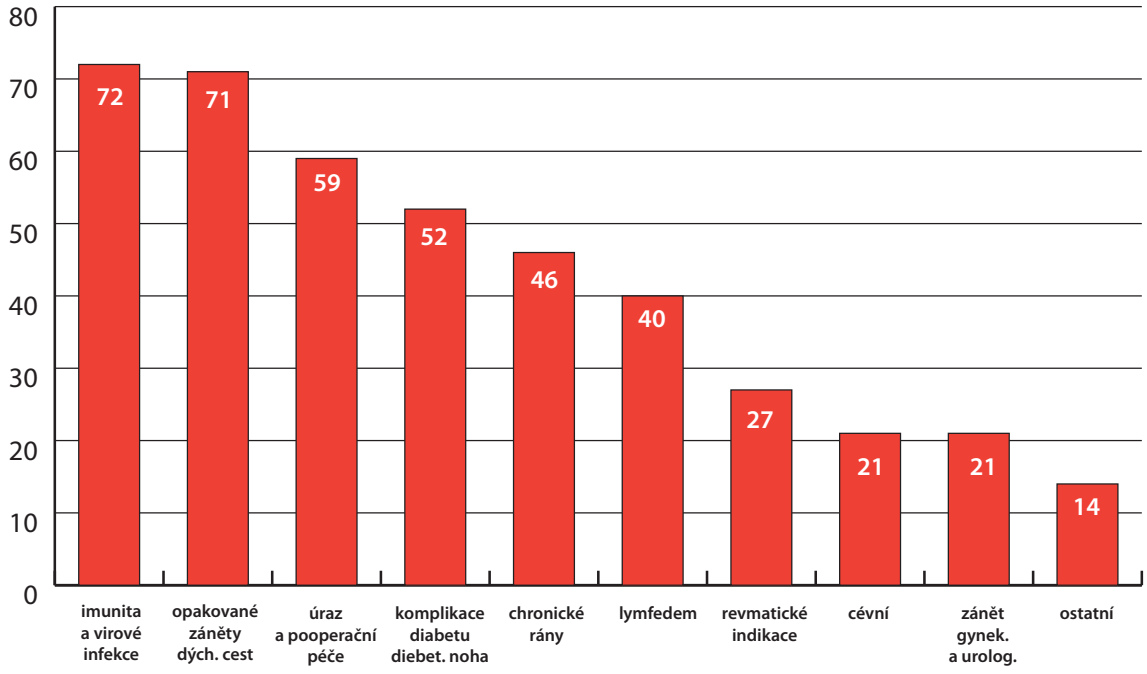

Více informací na www.edukafarm.cz

průběžně narůstá. Průzkumem zkušeností se systémovou enzymoterapií se zabývalo několik společností. Zatím poslední průzkum provedený v listopadu loňského roku mezinárodní společností IDS v ordinacích praktických lékařů se zaměřil na to, zda znají Wobenzym a v jakých indikacích jej doporučují. Ze 749 lékařů 79 % dotázaných uvedlo, že Wobenzym znají a používají. Všichni, kteří potvrdili používání Wobenzymu, jej doporučují ve více indikacích. Na předních místech nejčastějších indikací jsou podpora imunity (zejména u virových infekcí), záněty dýchacích cest, poúrazové a pooperační stavy. Ve srovnání s předchozími průzkumy bylo zajímavým faktem významné navýšení počtu lékařů, kteří Wobenzym doporučují u diabetických defektů a chronických ran. K dalším velmi častým indikacím patří lymfedém a revmatická onemocnění. Rozsah doporučování Wobenzymu praktickými lékaři dokumentují **grafy č. 1 a 3.**

Podpora účinku antibiotik u mikrobiálních infekcí – stále významnější oblast používání SET

Zvýšení sérových či tkáňových koncentrací antibiotik při současném podávání s některými proteolytickými enzymy (trypsin, chymotrypsin, bromelain) je v literatuře popisováno od padesátých let minulého století. Je to tzv. efekt vehikula, který zlepšuje průnik antibiotik do tkání a tím jejich biologickou dostupnost. Od osmdesátých let začaly přibývat klinické studie popisující obdobný efekt u kombinovaných enzymových přípravků. Na konci devadesátých let publikoval Suchich významné zvýšení účinnosti léčby urogenitálních chlamydiózy při kombinaci doxycyklinu a ofloxacinu s Wobenzymem (WE). Jeho zkušenost nedávno potvrdil v ČR Förstl, který u stejné diagnózy porovnával efekt samotného azitromycinu (AZT) proti kombinaci AZT + WE (AZT 56,25% vyléčených vs. AZT + WE 81,25% vyléčených).

Aktuální práce Tkachuka prokázala u pacientů s chronickou bakteriální prostatitidou statisticky významné zvýšení efektu chinolonů při kombinací s WE oproti chinolinům samotným při vyhodnocení řady ukazatelů úspěšnosti léčby. Např. eliminace původce onemocnění byla bakteriologickým vyšetřením ejakulátu potvrzena u 96 % mužů léčených chinolony s WE a pouze u 65 % pacientů léčených pouze chinolony. Hladina ofloxacinu v ejakulátu byla významně vyšší při kombinaci s WE ($p<0,05$) stejně jako hladina ve tkáni prostaty z transrektální biopsie ($p<0,01$).

Zlepšení efektu antibiotik při současném perorálním podávání s kombinovanými enzymovými přípravky je tedy téma stále aktuální a zasluhovalo by si v době nárůstu antibiotických resistencí větší pozornost.

Graf 3: ***Průzkum společnosti IDS v roce 2009 u 749 praktických lékařů (v procentech)***

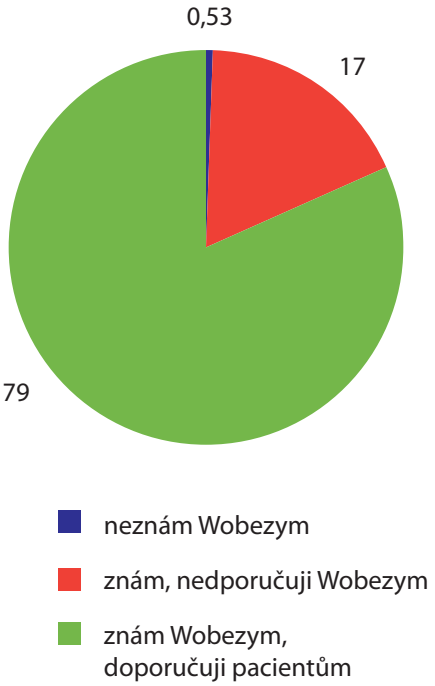

Závěr

Systémová enzymoterapie se stala za 20 let používání v ČR uznávanou podpůrnou léčbou řady onemocnění. Nové studie potvrzují již dříve publikovaná data a nové diagnostické metody potvrzují dlouhodobé zkušenosti z praxe. Podrobnější informace lze získat na webových stránkách výrobce: **http://www.wobenzym.cz/cdweb/**

Graf 2: ***Spokojenost uživatelů s užíváním léku Wobenzym, průzkum společnosti GFK, 11/2009 (v procentech)***

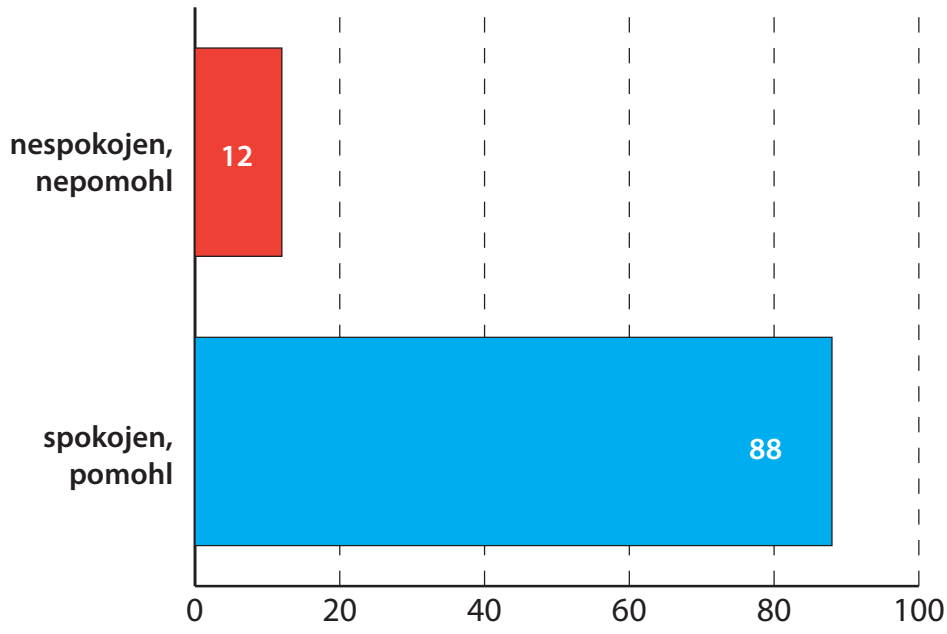

Literatura

Lincová D, Farghali H (ed.) Základní a aplikovaná farmakologie. Praha: Galén, 2007.

Nouza K, Nouza M. Systémová enzymoterapie – perorální podávání kombinace proteáz: farmakologie a využití v léčebné praxi. ***Praktické lékárenství*** *2006; 2: 123-125.*

Förstl M, Kalousek I, Navrátil P et al. Zkušenosti s enzymoterapií v rámci komplexní léčby urogenitálních infekcí Chlamydia trachomatis. ***Medicína pro praxi*** *2007; 4: 276-278.*

Tkachuk V.N., Lukianov A.E., Noskov N.Iu. Místo systémové enzymoterapie v komplexní léčbě nemocných chronickou prostatidou. Vrachebnoe soslovie 2007; 5:2-7.